MAKE IT FAIR

WEET JIJ WAT EEN TELEFOONGESPREK KOST?

De veertienjarige Charlotte kreeg haar eerste mobieltje op de lagere school. Inmiddels heeft ze **AL VIER VERSCHILLENDE TELEFOONS GEHAD**; haar oude toestel ruilt ze ieder jaar in voor het nieuwste modelletje. Terwijl zij ijverig sms-t met haar vriendinnen in Amsterdam, werken de fabrieksarbeiders die haar nieuwe telefoon hebben gemaakt waarschijnlijk zo'n **TWAALF UUR PER DAG, ZEVEN DAGEN PER WEEK**. Alleen dan verdienen ze net genoeg om hun familie te eten te geven.

Arbeiders in de elektronica industrie in landen als Thailand, China en Mexico maken **LANGE DAGEN EN WERKEN VAAK ONDER GEVAARLIJKE OMSTANDIGHEDEN**. Ze produceren de telefoons, MP3spelers, laptops en elektronische spelletjes waar wij allemaal zo dol op zijn. Sommige arbeiders staan bloot aan gevaarlijke chemische stoffen en verdienen maar twee euro per dag. Afrikaanse arbeiders **ZIJN HUN LEVEN NIET ZEKER IN DE MIJNSCHACHTEN** waar zij de grondstoffen delven die nodig zijn om allerlei elektronische producten te maken. En onze honger naar de nieuwste elektronische snufjes lijkt nauwelijks te stillen.

Al die elektronische artikelen zijn niet langer uit ons leven weg te denken. We zijn afhankelijk geworden van Informatie Technologie (IT); alle dagen van de week, het hele jaar door. Voor ons werk èn ons vermaak. IT heeft ons leven in een heleboel opzichten veraangenaamd. De makeITfair campagne roept Europese jongeren op om ook **HET LEVEN TE VERBETEREN VAN DE ARBEIDERS** die dat alles mogelijk maken. Eerlijke IT voor iedereen, samen krijgen we dat voor elkaar!

"Ik heb geen idee waar mijn mobiele telefoon gemaakt is. Ik wist niet dat mijn mobieltje misschien wel gemaakt is door arme mensen die echt heel erg hard moeten werken."

CHARLOTTE, 14, SCHOLIER, AMSTERDAM

ONTDEK WAT JIJ KUNT DOEN OP WWW.MAKEITFAIR.ORG

ALLE KOSTEN OP EEN RIJTJE

Mobiele telefoons hebben ons dagelijkse leven een stuk aangenamer gemaakt. Maar voor de mensen die onze mobiele telefoons maken, ligt dat heel anders.

Wie betaalt de prijs?
Jongeren in Europa gebruiken hun mobiel om contact te houden met hun ouders. En dat terwijl de achtentwintigjarige Maew in Bangkok het zo druk heeft met haar baan in de elektronica industrie **DAT ZE HAAR DOCHTER MAAR TWEE OF DRIE KEER PER JAAR TE ZIEN KRIJGT**.

Maew heeft ons gevraagd om haar gezicht buiten beeld te laten; ze is bang dat ze haar baan verliest als ze kritiek heeft op de arbeidsomstandigheden in haar fabriek.

"Ik denk niet dat consumenten in het Westen weten hoe hard wij werken."

MAEW, 28, ARBEIDSTER ELEKTRONICA INDUSTRIE, BANGKOK

Maew komt uit het noorden van Thailand. Ze moest haar dochter bij familie achterlaten, om een baan te kunnen vinden waarmee ze de schulden van de familie kan afbetalen. Ze werkt twaalf uur per dag, zes dagen per week, en krijgt amper pauze om iets te eten. Ze **VERDIENT €4,50 PER DAG, NET GENOEG OM VAN ROND TE KOMEN**. Iedere maand stuurt ze een klein beetje geld naar huis.

"Ik voel me **UITGEBUIT DOOR MIJN BEDRIJF**, maar ik hoop wel dat consumenten onze producten blijven kopen", zegt Maew. "Doen ze dat niet, dan zou ik geen werk meer hebben. En dat zou nog erger zijn."

GIFTIGE STOFFEN
Onderzoek toont aan dat arbeiders in de elektronica industrie in hogere mate blootstaan aan giftige stoffen dan arbeiders in de chemische industrie.

LANGE DAGEN
Werkdagen van twaalf uur per dag – zes of zeven dagen per week – zijn in veel fabrieken in Azië heel gewoon. Overwerk is verplicht.

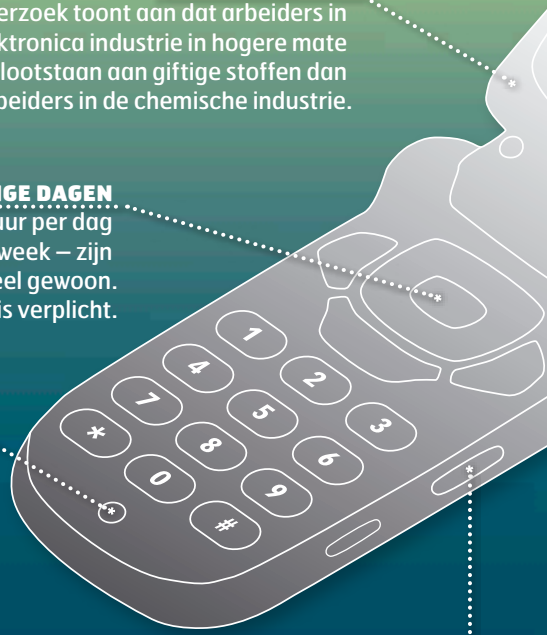

LAGE LONEN
In de meeste fabrieken verdienen de arbeiders onvoldoende om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen, zelfs als ze overwerken.

GEEN VAKBONDEN
China – waar de meeste elektronische apparaten worden geproduceerd – kent geen echte vakbonden. Zonder een vakbond is het erg moeilijk om de arbeidsomstandigheden te verbeteren.

WIST JE DAT...

- *Meer dan 95 % van de jongeren in Europa een mobiele telefoon hebben*
- *Afgelopen jaar wereldwijd meer dan 1 miljard mobiele telefoons zijn verkocht*
- *Ruim de helft van alle laptops en bijna de helft van alle mobiele telefoons gemaakt worden in China*
- *Alleen al in Europa ieder jaar meer dan 100 miljoen mobiele telefoons worden weggegooid, terwijl ze vaak niet ouder zijn dan één of twee jaar*

MAKE IT FAIR

OORLOG
Het delven van metalen die worden gebruikt bij de productie van mobiele telefoons heeft conflicten in landen als de Democratische Republiek Congo in Afrika verergerd.

VERLIES VAN INKOMEN
In Zuid-Afrika moesten arme boeren hun land verlaten om ruimte te maken voor mijnbouw. De nieuwe mijnen produceren metalen die nodig zijn voor de productie van computers; de boeren werden niet gecompenseerd. Kobalt, dat wordt gebruikt bij het maken van oplaadbare batterijen, wordt gedolven in mijnen in Zambia. Deze mijnen vervuilen het land en het water.

GEVAARLIJK AFVAL
Als een oude mobiele telefoon niet goed gerecycled wordt, komen schadelijke stoffen zoals arsenicum en lood terecht in het grondwater of in de atmosfeer. Veel van dit afval wordt geëxporteerd naar arme landen, waar milieuwetten niet of nauwelijks bestaan.

IT kan ook eerlijk!

Als de dertienjarige Sana uit school komt **KIJKT ZE HET LIEFST TV, OF ZE SPEELT OP HAAR COMPUTER**. Ze kocht haar eerste mobieltje toen ze net tien jaar oud was. Sana is omringd door IT, maar ze weet bijna niets van de mensen die haar favoriete spelletjes maken in fabrieken aan de andere kant van de wereld.

"**IK HEB ER NOOIT OVER NAGEDACHT WIE HET MAAKT**, of hoe het gemaakt is, maar ik denk dat mijn mobiel uit China komt", zegt Sana.

Sana heeft allerlei ideeën over hoe de arbeidsomstandigheden van mensen als Maew verbeterd kunnen worden. "Ik denk niet dat ik in mijn eentje veel kan veranderen, maar met een groep kan dat wel," zegt Sana. "We zouden bijvoorbeeld kunnen gaan **PROTESTEREN**, proberen om het op televisie te krijgen, projecten beginnen en eisen dat mensen meer verdienen..."

Sana **WIL OOK WEL MEER BETALEN** voor de dingen die ze koopt, zolang ze onder betere omstandigheden worden gemaakt. En jij?

> ***"Ik denk niet dat ik in mijn eentje veel kan veranderen, maar met een groep kan dat wel."***
>
> SANA, 13, SCHOLIER, AMSTERDAM

Sla om en lees wat jij kunt doen om IT eerlijker te maken voor arbeidsters zoals Maew...

MAKEITFAIR

Om hun spullen zo goedkoop mogelijk te houden, verplaatsen grote bedrijven hun productie naar landen waar de arbeidskosten laag zijn en de milieuwetgeving niet zulke hoge eisen stelt.

Veel van de productie is uitbesteed aan China, waar ongeveer de helft van alle mobiele telefoons en laptops wordt gemaakt. Sommige fabrieken zijn verplaatst naar India, Thailand, de Filippijnen, Mexico of Oost Europa.

De omstandigheden in deze fabrieken zijn vaak afschuwelijk – vooral bij de leveranciers van kleine onderdelen. De grote merken hebben weinig zicht op de werkwijze van al hun leveranciers en ze nemen vaak geen verantwoordelijkheid voor de slechte arbeidsomstandigheden die daar heersen. Hetzelfde geldt voor milieuvervuiling. Voor de mijnwerkers in Afrika staan de zaken er helemaal slecht voor; bij gebrek aan goede veiligheidsmaatregelen delven zij met gevaar voor eigen leven de grondstoffen die de elektronica industrie nodig heeft.

makeITfair is een campagne van een aantal Europese organisaties die deze oneerlijke praktijken aan de kaak willen stellen. Wij vinden het niet eerlijk dat arbeiders in de elektronica industrie worden uitgebuit. Daarom vragen we jongeren in heel Europa om zich aan te sluiten bij onze campagne. We roepen overheden en internationale bedrijven op om de arbeidsomstandigheden in de elektronica industrie overal ter wereld te verbeteren. Ook willen we dat bedrijven schoon schip maken als het om milieuvervuiling gaat.

Wat kan ik doen?

Mensen die elektronische producten kopen – **MENSEN ZOALS JIJ – KUNNEN DE GROTE INTERNATIONALE PRODUCENTEN BEÏNVLOEDEN**. En die internationale bedrijven kunnen weer druk uitoefenen op hun leveranciers. Het is hoog tijd dat de grote merknamen hun verantwoordelijkheid nemen om de arbeidsomstandigheden voor IT arbeiders overal ter wereld te verbeteren. En zo kun jíj helpen:

Als je een nieuw product wilt kopen, **VRAAG DAN WAAR HET WERD GEMAAKT** en op welke manier! Heeft de producent zich aan goede sociale - en milieurichtlijnen gehouden?

ORGANISEER EEN PROJECT op school of met je eigen club!

VERTEL HET DOOR AAN JE VRIENDEN EN JE FAMILIE, en vraag hen om ook mee te doen!

Voordat je besluit om een nieuwe mobiel aan te schaffen: **BEDENK EERST OF JE AFGEDANKTE TELEFOON NIET NOG EEN JAARTJE – OF TWEE – LANGER MEEKAN**. Lever de oude telefoon in ieder geval ergens in waar hij gerecycled wordt.

Binnenkort verschijnen er nog meer makeITfair folders over al deze onderwerpen, hou ze in de gaten!
Doe mee met de campagne activiteiten op

MAKE IT FAIR

www.makeITfair.org

CONTACT:
SOMO
Co-ordinator makeITfair

Sarphatistraat 30
1018 GL Amsterdam
Tel: +31 (0)20 639 12 91
info@makeitfair.org
www.makeitfair.org

Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van de Europese Unie. Uitsluitend SOMO is aansprakelijk voor de inhoud van deze publicatie, die op generlei wijze de standpunten van de Europese Unie weergeeft.

GEDRUKT OP PEFC PAPIER

November 2007

GRAPHIC DESIGN: JUSTAR.NL